

Guldgraver i Californien og Australien

En Ærøskøbingbos oplevelser i begyndelsen af 1850erne

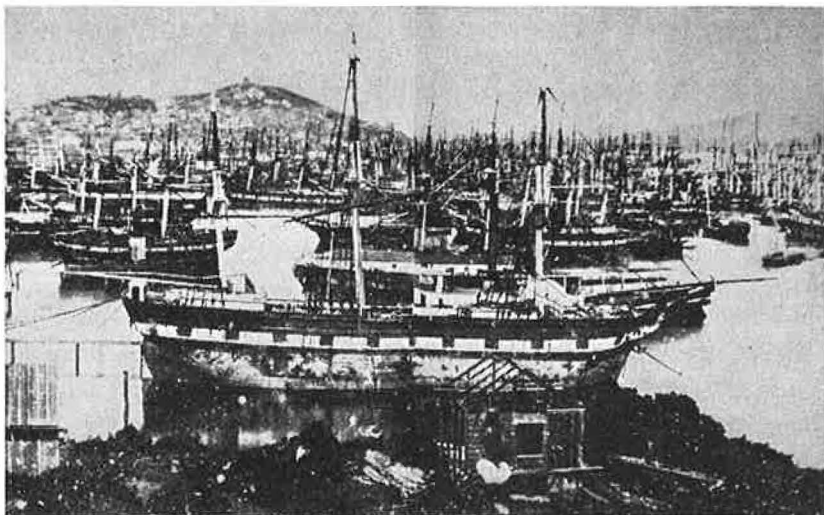
Af Erik Kroman

Omkring midten af sidste århundrede rasede „guldfieberen“. I 1848 havde man gjort de første fund af guld i Californien, og rygtet derom spredtes hurtigt. Eventyrlystne rundt om i landene strømmede til det nye guldland i håb om at vinde hurtig rigdom (the goldrush). Mens fra øststaterne i USA prærievognene i lange rækker drog mod vest over endeløse prærier, dengang kun befolket af spredte indianerstammer, over floder og bjerge og gennem ørkener, en strækning på ca. 2000 miles, afsejlede fra Vesteuropas havne talrige udvandrerskibe mod det fjerne mål. Rejsen om Cap Horn til Californien tog ca. 1/2 år. Allerede i 1849 kom der ca. 80.000 immigranter til Californien. For de fleste kom resultaterne dog ikke til at svare til de uendelige strabadser.

Også ærøboer tog del i kapløbet. En af disse, Niels Philip Hay, har efterladt en skildring af sine oplevelser som guldgraver, hvoraf det følgende er et uddrag¹. Han tilhørte en gammel og anset Ærøskøbingsslægt. En Las Hayghe nævnes som rådmand så tidligt som 1442 og en Hans Hayghe som borgmester 1476. Selv var han født i Ærøskøbing 1814 som søn af skipper Peter Gebert Hay og Agnete f. Pasch. Som de fleste af sin slægt gik han til søs og tog sin styrmandseksamen i Tønning 1837–38, men på grund af nærsynethed kunne han ikke udnytte eksaminen. Da rygterne om guldfundene i Californien nåede Ærøskøbing, så han der en chance og bestemte sig til at søge sin lykke som guldgraver.

Han forlod Ærøskøbing, som han fortæller, i september 1850 med postbåden til Svendborg, hvorfra han tog en vogn til Nyborg for at gå til Lübeck med et norsk dampskib. Han gjorde der be-

1. Manuskriptet er venligst stillet til rådighed af forfatterens dattersøn, kon-torchef R. Hay Schmidt.

San Francisco Bugten pakket med skibe, mange af dem forladt af besætningen. Foto c. 1850 (Alistair Cooke).

kendtskab med en nordmand, som ligeledes ville til Californien, og som han slog følge med. Han havde solgt en stor bondegård ved Christiania til 3500 norske specier og havde forladt kone og 3 børn for at gå til Californien. I Lübeck var der på den tid kolera, og samme dag, som de ankom, tog de en vogn til Hamborg, hvortil de kom næste morgen. Da der 3 dage senere skulle afgå et skib, som tilhørte det kendte rederi Godefroy (udtalt -froa, fransk Huguenotfamilie), gik han om bord der som passager og afsejlede 12. september. Der var over hundrede passagerer om bord, deriblandt 6 danske, 1 slesviger (det var vel ham selv), 3 nordmænd og 2 svenskere, mens resten var tyskere. Tiden gik let og behagelig. Han læste bøger og fik undervisning i engelsk af passagerer, som kunne engelsk. Efter en heldig rejse på ca. 90 dage kom de til Valdivia i det sydlige Chile, hvor de fleste af tyskerne forlod skibet. De var blevet lokket derover af en tysker, som havde købt land der. Imellem dem var der studenter, officerer og uheldige købmænd, som ikke havde begreb om landbrug. Efter 10 dages rejse fra Valdivia kom de 19. jan. til Valparaiso, som han skildrer som en blomstrende by. Der var ca. 30 danske i byen og mange tyskere.

Flere af passagererne, som havde betalt passage til Californien, blev i Valparaiso. Til gengæld kom der nye passagerer om bord, englændere og amerikanere. Efter 3 uger afgik skibet til San Francisco, hvortil det ankom 1. april efter omtrent 8 ugers forløb. Hay anbragte her sit tøj hos en gæstgiver Thomsen fra Slesvig, broder til kokken på skibet. Næsten hele besætningen løb sin vej, som det var almindeligt, når skibe kom til San Francisco, skønt det var strengt forbudt. Efter 2 dage rejste Hay til minerne sammen med 1 engelskmand og 3 amerikanere. Engelskmanden, der var hans partner, havde været i minerne før. De rejste med dampskibet o. 100 miles til Stocking (= Stockton?), hvortil provianten sendes, som går til de sydlige miner. De medtog ikke mere tøj, end de kunne bære, og et par tæpper som deres seng. Tøjet fik de foreløbig med en fragtmand. De rejste 2¹/₂ dag, 20 miles om dagen, med fragtmanden til et sted, der kaldtes „Dobbel Spring“ (Double-spring), hvorefter de endnu havde 20 miles at gå.

Vejen var næsten ufremkommelig op og ned ad bjerge og overalt bevokset med kratskov. Tøjet, omtrent 50 pund, havde de på ryggen. Om natten lå de på den frie mark under et træ med et tæppe under sig ved et bål, som de benævnte „Kamp-Fyr“. Omtrent kl. 2 om eftermiddagen ankom de til deres bestemmelsessted „Susperantz“. Det var kun „et lille River“, og da alt var dyrere dér end i „Kalmehed“ 8 miles derfra, gik de den følgende dag, da det var søndag, derhen for at købe de redskaber, der behøvedes for at arbejde i minerne. Det havde været en meget rig plads, og flere hundrede pund guld var udtaget der; særlig mange franskmænd arbejdede der. Om mandagen begyndte de at arbejde i „Susperans“. Partneren blev imidlertid syg og måtte gå tilbage til „Stocking“, og Hay gik derefter sammen med 2 tyskere og en dansker fra Als, Chr. Jepsen, som arbejdede 4 timers gang derfra, et sted som kaldtes „Drewton“. De boede i et blokhus bygget af kampesten med et sejl over. Levemåden var den sædvanlige ved minerne. Om morgenen kaffe og pandekager, om middagen bønner og stegt flæsk og suppe, om aftenen pandekager og the. Brød var meget dyrt. Guldet fandtes i flodlejerne langs floderne, hvor man gravede huler i jorden fra 40 til 50 fods dybde, hvorefter jorden ud-

Vogntogene over prærien. Maleri af A. J. Miller fra midten af 19. årh. (Efter Alistair Cooke's America).

vaskedes. Efter at de havde arbejdet 10 dage i „Drewton“, et sted, der kaldtes „Organ Krich“, blev vandet knapt der, hvorefter de forsøgte flere andre steder. Efter at Hay havde været i minerne omtrent 8 måneder, rejste han og hans partner alsingen til San Francisco for at søge arbejde. Forinden tog han tilbage til „Susperans“ for at hente sit tøj, men de folk, han havde leveret det til, var i mellemtiden rejst til en anden plads, så han mistede det hele. De vandrede derefter den 40 miles lange vej til „Stocking“. Herfra tog de med dampskibet til San Francisco, hvortil de ankom en tidlig morgen i juni.

San Francisco var en stor by med ca. 50.000 indbyggere. Den bestod væsentlig af træhuse, og ildebrande var derfor hyppige. Hovedgaden Pacific Street var således brændt 7 gange i 3 år. Der havde været ildebrand en måned, efter at Hay var rejst derfra, og næsten hele byen var afbrændt, men han havde hørt, at det hus, hvor han havde logeret, og hvor hans tøj var, ikke var brændt. Samme nat, som han ankom om morgenen, havde der imidlertid igen været ildebrand, og den halve by var brændt, mange steder brændte det endnu. Det hus, hvor han havde boet, var også brændt, og da han opsøgte værten, fik han at vide, at alt hans tøj til en værdi af 180 dollar var brændt.

Hay fik logi i et skotsk boardinghouse, der var indrettet i et

skib, der lå op til en bro. Han havde arbejde næsten hver dag og havde 5–6 dollars om dagen, men efter ca. 10 dage fik han en dårlig finger, så han ikke kunne arbejde med den, og bestemte sig derfor til at gå tilbage til minerne igen og håbede, fingeren ville komme sig imens. Han rejste først til „Camacka“, men der var endnu for meget vand i „Riveret“ til, at man kunne arbejde der, og Hay og en nordmand gik da 10 miles længere bort til et sted, der kaldtes „Columbus“ (Columbia?), men der var ikke bedre. Han rejste derfor tilbage til „Stocking“ og derfra 80 miles til „Marsoe River“. På vejen havde han sit tøj med en vogn, mens han selv gik forud, men han tog fejl af vejen og nåede temmelig udmattet til „Marsoe River“. Han mødte her for første gang indianere. De viste ham venlighed, og han fortæller om deres levemåde og deres dygtighed til at skyde med bu. De var i stand til at dræbe en fugl i flugten med en pil med en flad spids flintesten i enden. Vandet var også her for højt. Han blev dog omtrent en 8 uger, men da han ikke kunne gøre mere end 3 dollars om dagen, bestemte han sig til igen at gå tilbage til San Francisco. Han tog nu hyre på en skonnert, der sejlede på en af floderne, og gjorde 4 rejser. Hver rejse tog 8 dage, og der var altid mange passagerer. En af passagererne tilbød ham at føre et skib, når han havde lært at tale det engelske sprog – han havde stadig besvær med at udtrykke sig på engelsk. Efter 5 uger skiftede han over til en engelsk brig, hvor han kunne få 75 dollars om måneden – på skonnerten havde han kun 60 – og gjorde 2 rejser med den. Derefter var han nogle dage på en ballastpram, men gik så igen tilbage til minerne. Denne gang gik han til minerne ved „Walme River“ 75 miles fra Stocking og sluttede sig til et kompagni, der bestod af 45 personer, hvor han fik 6 dollars om dagen. Da kokken, hvor han logerede, blev syg, overtog han hans stilling og kogte i 3 uger for 100 dollars om måneden. Han havde 50 mand at koge for, som alle var meget tilfreds. Da „Riveret“ på grund af heftig regn begyndte at stige, rejste imidlertid de fleste bort, og han fik sin afsked. Han rejste så til en anden plads 10 miles højere oppe i „Riveret“. Da nåede rygterne om store guldfund i Australien til Californien, og han bestemte sig til at rejse derhen.

På vejen tilbage til San Francisco mødte han flere, der også ag-

tede sig til Australien. Han kom til St. Fransisco i oktober og sluttede først accord med kaptajnen på en skonnert om at arbejde om bord for rejsen til Sidney, men da en ven af ham, der var styrmand på en engelsk bark, tilbød ham 25 dollars om måneden, hvis han ville gå om bord der, tog han mod dette tilbud. De blev i løbet af 4 uger færdige til at sejle og havde omtrent 120 passagerer om bord. Ikke mindre end 6 andre skibe agtede sig samme vej med passagerer.

Rejsen til Australien begyndte januar 1852. Efter et par dage fik de stærk storm og kontrair vind i 14 dage. En bådsmand faldt over bord, og en anden brækkede sit ben ved rattet. Som det var almindelig skik, festede de, da de passerede linjen. Allerede straks om morgenen begyndte passagererne at drikke hinanden til. De havde næsten alle spiritus med i en dunk eller lille anker. Også mandskabet drak med passagererne. Det gik dagen igennem til i al gemytlighed, men om aftenen begyndte de at slås i mellemdækket, så blodet flød. Også mandskabet var med. Foruden Hay var kun en af matroserne ædru. Endskønt kaptajnen truede med revolver, ville de ikke lystre. Hay fik vagt i storlugen for at passe på, at der ikke kom brand om bord. Også kaptajnen og de to styrmænd og kahytpassagererne morede sig. Kl. 10 var de fleste på mellemdækket faldet i søvn, og Hay gik ned for at slukke lampen. Han måtte derefter stå til rors hele natten, da den anden matros, som var ædru, havde lagt sig et sted, hvor man ikke kunne finde ham, men det var smukt vejr, og styrmanden kom af og til og gav ham et glas vin eller grog.

Skibet anløb et par gange øer i Sydhavet. Den første ø benævner Hay Numeia. Der er formodentlig tale om den største af Marquesasøerne Nouka Kiva. Øerne var fransk protektorat. Passagererne ønskede at gå i land her, men måtte først indsamle 1000 dollars, som kaptajnen krævede, for at de kunne få lov at gå i land 24 timer. Ved indsejlingen til havnen, hvor der lå et fransk krigsskib, var skibet nær ved at forlise, idet det nægtede at vende. Passagererne gik straks i land og dansede og morede sig med de indfødte til langt ud på natten, og også matroserne gik i land. Hay blev af kaptajnen sat til at passe på bådene, at de ikke skulle komme bort,

da han ikke kunne stole på de andre matroser. Der var ca. 6.000 mennesker på øen, fortæller Hay. De havde en konge til regent. Hay fik besøg af 2 af de indfødte, der var store, stærke folk. De var nøgne undtagen „et skjerm“ om livet og tatoveret over hele legemet med mange forskellige farver. Hay forærede dem tobak, hvad de var godt tilfredse med. Før afsejlingen fik de en del af øens frembringelser om bord: sydfrugter, brødfrugt, ananas, bananer, kokosnødder etc. De fik en passager med, som havde opholdt sig blandt de vilde i flere år. Han var født i Capstaden af hollandske forældre og var deserteret fra en engelsk hvalfisker. De indfødte havde ikke gjort ham fortræd, men han havde måttet lade sig tatovere ligesom de. Han fortalte om de indfødtes måde at leve på. De bestilte ikke noget uden at gå på jagt og fiske lidt, ellers levede de af brødfrugter og andre frugter på øen. De havde geder og svin. Når de slagtede et svin, stegte de det helt efter at have taget indvoldene ud. Han havde kone og børn, men nu var han blevet ked af de vildes levemåde, hvorfor han forlod dem. Han arbejdede om bord for kosten.

Efter 6 uger kom de til en større bjergfuld ø, som Hay benævner Otoheide. Otaheiti er et ældre navn for Tahiti. De lå der i 8 dage. Øen var besat af franskmændene, og der lå flere store franske krigsskibe i havnen. En del franske kolonister havde nedsat sig der og dyrkede bomuld, sukkerrør, ananas, bananer og alle slags sydfrugter. De indfødte, som kaldte sig „Kanager“, levede for en stor del i bjergene og ansloges til ca. 50.000. De havde haft en engelsk matros som anfører og havde flere gange overfaldet de franske, men der var nu sluttet fred. Skibet lossede en del af ladningen dér og tog vand om bord. Alle passagererne gik straks i land, og om søndagen fik matroserne landlov. Da de svirede og ikke igen ville gå om bord, måtte kaptajnen lade politi og soldater hente dem, hvorefter de blev anbragt på et fransk krigsskib, indtil skibet var klar til at sejle.

Efter 10 ugers forløb nåede skibet Sydney i Australien, men kaptajnen beholdt matroserne endnu 4 uger, og først 27. marts 1852 blev de afmønstret og kunne rejse til minerne. Flere af passagererne var allerede i mellemtiden taget derhen, og nogle kom

tilbage for at rejse til Californien igen, fordi de ikke tjente nok. Hay sluttede sig til et selskab bestående af styrmanden, 10 englændere og 1 nordmand. De købte 3 heste, en tohjulet vogn samt proviant og redskaber, der brugtes i minerne; de to heste havde de for vognen, den 3. brugte de som ridehest.

De rejste ca. 20 miles om dagen, vejene var temmelig gode og klimaet behageligt. Landet var næsten overalt bevokset med træer, store landstrækninger lå udyrkede. De kom igennem flere byer, der bestod af 10–100 huse, som regel træhuse. De første 30 miles var landet indhegnet ved vejen, de kørte, senere logerede de under åben himmel; de medførte dog et lille telt, som de sjældent benyttede. Før de kamperede, red en forud for at finde et sted, hvor der var vand. Græs var der nok af. Når de gjorde holdt om aftenen, lod de hestene opsøge føden, det kunne ofte være svært at finde dem om morgenen. De fældede træer og tændte bål, bagte brød i en stegegryde og stegte lammekød og drak the og kaffe til. De kunne ofte rejse 60 miles, før de traf et hus. Der var får i tusindvis; en mand kunne være ejer af 100.000 får. Derfor var kødet billigere end brød. Om søndagen holdt de altid hvil og om middagen 2 a 3 timers hvil. Hestene kunne ikke udholde at gå ustandselig. De kom forbi adskillige steder, hvor der var guld, og hvor folk arbejdede, men uden synderligt udbytte. Overalt hørte de, at Bendigo nord for Melbourne var den bedste plads, og de fortsatte rejsen langs Aleksanderbjergene. Overalt, hvor de passerede, havde alle arbejdsdygtige mænd forladt hjemmet for at gå til minerne.

Efter 46 dages forløb og efter at have tilbagelagt en strækning på 650 miles nåede de til Bendigo. Hay var i minerne 6 måneder. Der var flere af passagererne med fra skibet, som han kendte, så tiden gik godt. Provianten var dyr undtagen lammekød. Et får kostede 8 shilling og 1 pund kød 6 pence. De havde et godt telt med en stor skorsten i enden. De mærkede ikke meget til vinteren, men de havde en del regn, der sinkede dem betydeligt, idet hullerne, som de arbejdede i, blev fyldt med vand. Man betalte 1½ £ sterling for at have ret til at grave, hvert hul var 8 fod i kvadrat; større stykker måtte en miner ikke arbejde i ad gangen, medmindre han var i kompagni med flere. Man gravede hullerne i en dybde

*Guldgraver
vasker guld.
Foto fra c. 1850.
(Alistair Cooke).*

af 3 til 50 fod, indtil man kom til en hvidagtig lerbund eller en fast stenmasse. Det var altid et lykkespil at finde guld. Enkelte huller gav rigeligt udbytte. Der var i et sådant hul fundet indtil 100 pund vægt. Men i de fleste huller fandt man kun lidt eller intet. Det højeste Hay havde fået i udbytte af et hul var 5 pund guld, men i de fleste huller havde han intet fundet. Det største stykke guld var fundet ved Sidney; det vejede 101 pund.

Det var strengt forbudt at sælge spiritus i Melbourne distriktet, hvor Hay arbejdede. Hestetyverier var almindelige. Folk, der kom fra minerne, blev tit overfaldet af „bush røverne“, der dog lod dem beholde livet, hvis de frivilligt afleverede deres penge. Da politi og soldater var i stærk virksomhed, blev dog mange af røverne

pågrebet. Der var hver uge post til minerne i Bendigo, som bragte aviser og modtog guldet, der var fundet i minerne. Det drejede sig ofte om flere 1000 £ sterling. Med posten fulgte 40 soldater for at beskytte den mod overfald, og guldet blev leveret til banken i Melbourne. Retstilstanden var i det hele langt bedre end i Californien. Der var flere tusind soldater og politibetjente i Bendigo for at holde orden.

Efter at Hay havde været i minerne ca. 4 måneder, og regntiden var ophørt, blev han af og til syg og måtte have læge. Han ordinerede, at han skulle drikke mælk, hvad der var meget kostbart. Et glas mælk kostede en shilling. Til sidst gav han det råd, at hvis han havde sit liv kært, skulle han ikke blive længere i minen, da vandet, der stod i de huller, de skulle drikke af, var meget dårligt, hvorfor mange blev syge, og flere døde af det dårlige vand. Det kunne ikke drikkes, uden at det blev klaret med alun og kogt og højst til the eller kaffe. Hans partner engelskmanden var rejst efter at have været i minerne i 4 måneder; Hay blev der dog i 6 måneder, hvorefter han rejste til Melbourne. Det udbytte, han havde erhvervet, beløb sig til 64 unzer guld eller 6½ pund. Melbourne var vokset stærkt, efter at guldet blev opdaget; mens der før var 3000 mennesker i byen, skulle der nu være 50.000. Ingen by i verden havde tiltaget så stærkt i folkemængde på et år. Efter at have været i Melbourne nogle dage, tog han en damper til Sidney, der var en stor by på 100.000 indbyggere. Mens Melbourne mest bestod af træhuse, var der i Sidney mange smukke bygninger og flere skønne kirker. Byen havde stor handel især på Ostindien.

Efter at have været en uge i Melbourne og 3 uger i Sidney, besluttede han at rejse hjem som passager, da han ikke følte sig så rask, at han kunne tage hyre. Skibet, han rejste med, var lastet med uld og kom efter 120 dage til London. På rejsen hjem kom han til kræfter. Efter nogle dage i London fortsatte han rejsen til Hamborg og derfra til Ærøskøbing, hvortil han kom i juni 1853 efter at have været borte fra sit hjem i 2 år og 10 måneder.

Hay blev i Ærøskøbing sommeren over. Denne tid har han bl. a. benyttet til at nedskrive erindringerne fra sine rejser. Men hen på efteråret besluttede han sig til endnu engang at forsøge lykken som

guldgraver. Som ledsager havde han en karl fra landet ved navn Jens. De tog til Hamborg og afsejlede derfra 25. november 1853 med et skib ved navn Melise. Hay har denne gang ført dagbog dag for dag, i hvert fald i den første tid. Skønt passager er hans dagbog under rejsen ført omtrent som en skibsjournal med oplysning om vindretning, kurs, sejlføring, længde og bredde o.s.v., og med fortælling om småbegivenheder om bord. 6. januar passerede de linjen, og den 8., fortæller han, var Neptun om bord, og de, der ikke før havde passeret Ækvator, blev „balberet“. De prajede undervejs flere skibe, og en gang var de ved at kollideres, men nåede at falde af, så de passerede i mindre end en kabel-længdes afstand. I øvrigt havde de en meget heldig rejse, så de nåede Valparaiso 13. marts 1854. Flere skibe, der havde forladt Hamborg på et tidligere tidspunkt, var endnu ikke kommet, deriblandt et dampskib, som var 8 måneder undervejs. Det var deres hensigt i Valparaiso at gå over til et andet skib til San Francisco, men et engelsk skib var netop afsejlet dertil, og de fortsatte derfor efter nogle dage rejsen med Melise og kom 24. juni til San Francisco.

Hays og hans kompagnon Jens's ophold i Californien blev helt igennem mislykket. De bestemte sig til at gå til de nordlige miner og sejlede med et dampskib til Sacramento, ca. 100 miles, og tog derfra over land 80 miles til „Iwa Heel“, hvor der var udtaget meget guld. De slog sig ned ca. 1½ miles derfra i „Elisabeth Towns Heel“, hvor de i løbet af 3–4 uger gravede et hul 50–60 fod dybt, til de kom til den faste stengrund, uden at finde guld. De købte derefter en „Clam“ for 25 dollars, men da vandet svandt bort, så de ikke kunne udvaske guldet, måtte de efter at have arbejdet i 3 uger uden at kunne tjene til kosten rejse derfra og tog til „American Rivers“, 20 miles, for at søge arbejde. Hay følte sig imidlertid syg, hvorfor de tog til Sacramento. Da han fik det lidt bedre, og Jens ivrigt opfordrede ham til igen at gå til minerne, rejste de igen til en plads „Jaba River“ 40 miles derfra; de arbejdede der 14 dage, men kunne ikke fortjene mere end 1–1½ dollars om dagen. Hay fik nu koldfeber og måtte omsider rejse til San Francisco for at komme på hospitalet. Jens forlod ham i Sacra-

*Niels Philip Hay
som ældre.*

mento og fik arbejde hos en landmand for 26 dollars om måneden og kosten, mens Hay skønt syg tog arbejde om bord på et dampskib til San Francisco; han havde efterhånden opbrugt de penge, han havde med. I San Francisco blev han indlagt på hospitalet, og efter at være udskrevet arbejdede han som kok på en restaurant, men fik igen koldfeber og måtte på ny indlægges. Da han efter 14 dage forlod hospitalet, fik han en Stilling som kok på en landejendom 60 miles fra San Francisco i „Stokens River“ for 35 dollars om måneden.

Han havde dog kun været der en måned, da han på ny fik kold-

feber og tog tilbage til San Francisco, hvor han mente, søluften ville hjælpe ham. Arbejdsløsheden var her stor. Han købte en lille vogn for at kunne køre pakker og kufferter rundt i byen, men det betalte sig dårligt. En tid havde han arbejde hos en apoteker og senere på et sirupsbrænderi, men fik endelig lejlighed til som kok at komme med et dansk skib Hindoo fra Sønderjylland, der skulle gå til Hongkong. De kom på vejen ud for den hårdeste orkan, Hay nogen sinde havde oplevet, som varede i 24 timer. Sejlene blæste fra ræerne, bramstængerne m. m. blæste over bord, og for at lette skibet måtte man kappe forreste mærsstang og klyverbom. Efter at orkanen havde lagt sig, fik de andre mærsstænger op igen og nåede endelig til Hongkong efter 3 ugers forløb 30. november. Da der ikke var nogen dok i Hongkong, blev skibet bugseret til Wapul 40 engelske mil derfra, hvor det blev istandgjort for den skade, det havde lidt, og gik derefter til Hamborg med en ladning the og sukker. Rejsen varede ca. 120 dage. De anløb på vejen St. Helena for at ilandsætte en dødssyg mand fra Åbenrå, som havde tilsat sit helbred i Californiens miner.

Hay genvandt på rejsen sit helbred, og efter at være vendt tilbage til sin fødeby efter sine omtumlede Californienrejser, der havde bragt ham 2 gange rundt om jordkloden, tog han 1857 borgerbrev som skipper og handlende. 1860 flyttede han til Jylland (Gårslev, sen. Rårup), hvor han i en lang årrække var købmand, og hvor han døde 1901.

Guldgravernes tid er forlængst forbi. Minerne i Californien og Australien er udtømt, og den store guldproducent er nu Sydafrika. Guldfundene i 1880erne fremkaldte også her en voldsom „guldfeber“, men minerne drives nu helt industrielt.